

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 20 coroane.
Pe jumătate de an 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 286.

Reorganizarea Mitropoliei transilvane.

(Urmare și fine.)

Incep d'acolo, că, — mai ales fiind vorba de reorganizarea bisericească unitară după ca'apodul Statutului organic — eu nu știu să-mi închipui, că în viața bisericească, organizată de sus până jos, cum s'ar prezentă hlatus-ul sau întreruperea prin sistarea organizației mitropolitane. Catena organizației bisericești ar apărea aci ca frântă și scăderea aceasta nu ar putea fi bine înlocuită prin încopcierea sistemului diecezan-eparhial de sistemul organizației bisericești centrale — un congres sau sinod bisericesc și un singur chor episcopesc — pentru întreaga România-Mare.

Din contra, împotriva unificării pe ruina sistemului organizației noastre mitropolitane, vorbesc toate acele motive, cari ar cere, tocmai din contra, reînvierea organizației mitropolitane, chiar și acolo, unde ea a fost suprimată pentru necesități ale vremurilor de atunci sau pentru ambițiuni de ale oamenilor din acele vremi apuse.

În special în situația de azi, când, sub raportul bisericesc și chiar și al sufletului religios din popor, provinciile noastre bisericești stau atât de departe una de alta și le trebuie multă stăruință și îndelungată vreme spre a găsi reciproc ogașele cari duc cătră o fericită și fericitoare unificare bisericească și sufletească, așa cred, avem temeiuri suficiente spre a ne împotrivi celorce precipitează mersul desvoltării firești a lucrurilor și forțează unificarea în detrimentul organizațiilor mitropolitane, existente până azi. Tocmai susținerea și pe mai departe a organizațiilor mitropolitane existente la noi vor servi opera unei unificări bisericești fericite, — și lucrul acesta n'ar fi permis să se peară din vedere pe niciun moment.

Ba, și mai mult: Provinciile noastre mitropolitane din teritoriile nou-alipite la patria-mamă, tocmai prin trecutul lor, cu cât mai îndelungat cu atât mai deosebitor, reprezintă nu numai susceptibilități, ci și anumite necesități speciale bisericești și sufletești, pe cari le-ar împăca mai ușor și mai bine o administrație bisericească provincială, ca să-i zicem așa administrației bisericești mitropolitane. Prin urmare din acest punct de vedere, care este destinat a asigură o evoluție lentă spre unificarea perfectă a bisericii, s'ar

cere de asemenea să nu se forțeze măiestrit procesul de unificare și de subminarea organizației mitropolitane acolo unde ea mai există. — Ci, tocmai din contra, din interesul unei bune administrații bisericești și al unei bune îngrijiri de păstorie sufletească, *sistemul mitropolitan trebuie reînviat*, în cadrele reorganizării pe bazele statutului nostru, *chiar și acolo unde el s'a stins până aci*.

Regionalismul acesta ecleziastic nu ar însemna de fel și un separatism, nici bisericesc și, mai ales, nici politic care să poată atinge susceptibilitatea cuiva. Din contra, în chipul acesta s'ar înlesni singuraticelor provincie bisericești — mitropolii — să-și implinească mai bine chemarea amăsurat nevoilor locale, cari reclamă tratament special, și, în aceeași vreme, s'ar deschide terenul unei *nobile emulațiuni între mitropolii*, de a îngrijii fiecare cât mai bine toate interesele bisericești și spirituale — emulațiune, care este absolut eschisă prin combinația-suprimării organizației mitropolitane.

Suprimarea acestei organizații în interesul de a spori autoritatea și puterea centrală a unui Sinod Episcopesc (care este azi organul suprem în cârmuirea bisericească din vechiul Regat) sau a unei persoane singure (care ar fi Patriarhul românesc — dignitate ce ar putea fi înființată numai cu delăturarea autorității sinodale a Episcopatului), ne-ar atinge foarte de aproape mai ales pe noi, cei din mitropolia Transilvană, cari ținem — și avem motive multiple și serioase de a ține — morțiș, nu numai la principiile fundamentale depuse în Statutul organic, ci chiar și la însaș păstrarea organizației noastre mitropolitane și în cadrele Bisericii ortodoxe române unificate din viitor.

*

Prin întregirile adause la proiectul indicat (III—XIII), ce l-am gătit pe lângă asentimentul unei autorități bisericești diecezane, așa cred, chestiunea reorganizării noastre se prezintă mai complex, cel puțin în măsura de a putea servi ea punct de plecare al unor discuții.

Mai mult decât atâta nici nu am intenționat, și m'aș simți foarte bine în sufletul meu chiar dacă numai aș fi urnit discuțiunea în jurul acestei chestiuni, vitală pentru desvoltarea Bisericii din mitropolia noastră și de un interes oarecare pentru întreagă Biserica ort. română.

Dr. Gh. Ciuhandu.

767/1920.

Circulară.

Cu ajutorul lui Dumnezeu și prin vitejia ostașului român, poporul nostru de dincoace de Carpați încă a ajuns să-și aibă azi patria sa, iar Clujul — Golgota de ordinioară a Neamului nostru robit — a devenit centrul celor mai înalte așezăminte, ce le avem dincoace de Carpați.

Inima acestor așezăminte este Universitatea din Cluj, care este chemată să facă apostolia luminii de carte la noi, iar în slujba acestei apostolii vor să fie chemați toți fiii poporului nostru, cari au cuvenita pricepere și tragere de inimă pentru învățătură. Insuș marele nostru rege *Ferdinand I.* a participat la inaugurarea festivă a universității și a făcut universității un dar cu adevărat regal, ca să-și poată împlini chemarea de cea mai înaltă școală românească dincoaci de Carpați.

Universității i-s'au adaus și două „Căminuri ștudentești”, adecă locuri de adăpostire pentru ștudenți, mai ales pentru cei săraci și buni, cari almintrea nu și-ar putea urma studiile, ci ar trebui să rămână dela școală, în întunerecul și'n umbra satelor noastre.

Hărnicia unui Neam, însă, se cumpenește după măsura, în care are iubire pentru carte și învățătură de tot felul; de aceea și viitorul neamurilor atârnă dela numărul cât de mare al bărbatilor luminați, ieșiți din rândurile poporului și puși în slujbele obștești ale neamurilor universitatea noastră din Cluj, dinpreună cu cele două „Căminuri ștudentești” tocmai aceasta chemare o au, după care amăsurat unei pilde din S. Scriptură, aburii născuți pe suprafața pământului se ridică în regiunile înalte unde se prefac în nări, cari apoi aduc ploii și recori binecuvântate pentru solul pământului, care a dat naștere acelor aburi.

Avem credință tare, că noi toți suntem datori să lucrăm, din toate puterile noastre spre a pune în aplicare și la noi pilda ce ne o spune S. Scriptură despre natură adecă: să îndemnăm patriei și neamului, de a putea crește la universitatea din Cluj cât mai mulți tineri din popor, cari ridicați în sferile senine ale învățăturilor mai înalte și coboriți apoi în mijlocul nostru, să lucreze, ca tot atâția iscusiți muncitori, pentru progresul nostru obștesc.

Nimeni n'are să se dea înapoi dela datorință, de-a sprigini universitatea și tineretul, datorința care este a noastră a tuturor și la a căreia împlinire noi toți și fieștecare putem contribui cu câte ceva.

De aceea apelăm la fiecare credincios de al nostru, la bogăți și săraci deopotrivă, de ori care stare sau vrastă ar fi dâșii — să dea după prisosul inimei și al averii sale, dafuri mai mari sau daruri mai mici, pentru ajutorarea „Căminurilor ștudentești dela Cluj, cari au trebuință neapărată de aceste ajutoare. Spre scopul acesta, în fiecare din Bisericele noastre, în Dumineca proximă, care este liberă spre acest scop, se va ținea câte o cuvântare potrivită, cetindu-se la caz de lipsă și acest circular și apoi se va purta un tas, cu care se vor aduna darurile, chiar și cât de mici, dar bine primite ale celor săraci, cum a fost darul văduvei din S. Evanghelie. Aceia, cari ar dăruî cel puțin

50 cor, vor avea să fie trecuți cu numele într-o listă, pe care o va întocmi fiecare conducător de oficiu parohial, arătând: numele și starea socială a dăruitorului de cel puțin 50 cor. — Listele acestea vor avea să cuprindă, după seria dăruitorilor, o rubrică de conținutul acesta: „A încurs cu tasul suma de ... cor“ și apoi să se facă sumizarea colecției întregi din fiecare comună bisericească. — Listele apoi, dinpreună cu sumele astfel adunate vor trebui înaintate deodată fără de nici o întârziere oficiului protopopesc care va avea să le trimită Consistorului eparhial în termen de 8 zile.

Urmărind gândul de a se aduna ajutoare cât mai însemnate, aducem la cunoștință de pe acum și aceea, că listele de sub întrebare le vom înainta la locul competent, pentru ca și acolo să se știe cu numele cine au fost dăruitorii mai cu tragere de inimă, alături de marii binefăcători ai culturii neamului nostru.

Arad, șed. cons. 30 April, (13 Maiu) 1920.

Joan J. Papp, m. p.
Episcop.

INFORMAȚIUNI.

Hirotonire. Dl. *Dr. Pavel Roșca*, fost profesor la Seminarul „Andreian“ din Sibiu, iar de prezent inspectorul învățământului normal din Ardeal, a primit, Duminecă în 10/23 Maiu, prin punerea mâinilor P. S. Sale părintelui nostru episcop *Ioan*, darul preoției. Urâm noului membru valoros al clerului nostru mulți fericiți ani.

Dl. Micolae Bir, profesor la școala civilă din loc, ales fiind de paroh în comuna Tornea, tractul Aradului, a fost hirotonit în 12/25 Maiu, întru presbiter prin P. S. Sa părintele nostru episcop *Ioan*.

Inspecție școlară. Dl. *Dr. Pavel Roșca*, inspectorul învățământului normal din Ardeal, a vizitat Luni, în 11/24 Maiu, școala noastră normală. A ospitat la prelegeri și a inspecționat gospodăria internatului.

Mulțămire publică. Direcțiunea institutului teologic și a școlii normale ort. române din Arad aduce sincere mulțămiri D-nei *Valeria Dr. Robu*, pentru că condusă de adevăte sentimente creștinești și umanitare a binevoit a colecta pentru ajutorarea unui elev sărac și orfan din școala normală sumă de 1460 cor. La colectă au contribuit: dna *Valeria Dr. Robu* 400, *Aurel Popovici* 50, subloc. *Vasilie Mircea* 100, *Aurel Demian* 50, *Dragulianescu S.* 100, *Locot. Constantin Simion* 100, *I. Bodea* 50, *Aurel Leucuța* 50, *Primăria orasului* 500, *Neamțu* 40, *N. N. maior* 20. Primească mariinimoșii donatori sincere mulțămiri. Bunul D-zeu săle răsplătească. Arad, 4/17 Mai 1920. *Dr. Teodor Botiș* director.

Tinerimea academică romană din Roma s'a constituit în societate sub numele: „Dacia Traiană“ alegându-și următorul comitet: Președinte de onoare: *A. Lahovary* ministru plenipotențiar Rom. la Roma. Președinte: *Emil Buia* cand. inginer. Vice Președinte: *George Latia* stud. med. Secretar: (cassar interim) *Savu Oarsa* stud. belearte. Bibliotecar și econom: *Alexandru Mureșan* stud. în chimie. Controlori: *Aurel Baeșu* și *Sabin Pop* stud. belearte. Comisia de supraveghere: *Lucia Pletosu* stud. belearte. *Demetrie Sianasu* stud. în Chimie. *Alexandru Botez* actor dramatic. Senatori literari: *Dr. Alexandru Isaacanu* profesor. *Octavian Onicescu* profesor. *Stefan I. Nenitescu* stud. litere.

Nouile puncte vamale spre Ungaria. Direcțiunea generală a vămilor a înființat la noua graniță spre Ungaria în mod provizoriu, următoarele puncte vamele: *Lacul Mare*, cu sucursala *Fabrica de cânepă*, *Pecica* cu sucursala *Tornea*; *Vatra Aradului*, cu sucursala *Variașul Mare*; *Otlaca* cu sucursala *Vârșand*; *Salonta Mare*, cu sucursalele *Chetegan*, *Ciumeghiu* și *Cefa*; *Cheresig*, cu sucursala *Sosea*; *Episcopia Bihorului*, cu sucursala *Borș*; *Satul Mare*, cu sucursalele *Sosea*, *Biharia* și *Păconi*; *Valea lui Mihai*, cu sucursala *Sosea*; *Bervenii*, cu sucursala *Urziceni*; *Cetatea veche*, *Satul mare*, *intrepozite*, cu sucursala *Petea*.

Norme de salarizare. Ziarul *România* din Cluj anunță: Aflăm din isvor competent, că la Resortul de culte și instrucțiune publică se lucrează cu zor la pregătirea normelor de salarizare a preoției noastre. Proiectul va fi în curând gata și prezentat guvernului spre aprobare. Ni se spune că prin acest proiect preoții i se va crea o situație materială potrivită rolului în viața națională și pe care noul guvern îl apreciază în cea mai mare măsură, și potrivit greutăților de trai de azi.

Protocol

luat în ședința comitetului parohial ținută în 3/16 Maiu 1920 sub prezidiul lui *Trifon Ursu*, fiind de față membrii subscriși, notar adhoc: *Vasilie Laichici*.

Obiectul.

Escrerea concursului pentru alegerea de preot.

Președintele, anunțând, că parohia a devenit vacantă prin abțicerea preotului *Petru Hereț*, roagă comitetul parohial să stăvurească concursul ce are să se publice pentru îndeplinirea parohiei.

Comitetul parohial unanim primește propunerea și stăvurește concursul precum urmează.

Emolumentele împreunate cu parohia sunt: Una sesie de pământ constatătoaze din 30 jug. cat. pământ arător. Intravilan de 3/4 jug. cat. cu casă parohială. Stolele legale. Eventuala întregire dela stat, pentru casă parohia nu răspunde.

Parohia e de cl. II, dela reflectanți se pretinde deci astfel de cvalificațiune.

Alesul este îndatorat a catehiza la școala confesională fără altă renumerație, și-a suporta toate dările publice după întreg venitul parohial.

Reflectanții înainte de a-și așterne petițiile concursuale, adresate com. paroh. din *Târgoviște*, trebuie să se prezinte la protopopul tractual spre a dovedi, că au cvalificația pentru clasa parohiei.

Iar în terminul concursual sunt îndatorați să se prezinte în sf. biserică în cutare Duminecă ori Sărbătoare, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie, abservând strict celea prescise în §. 33 din Regulamentul pentru parohii.

Intrucât sunt din altă dieceză trebuie înainte să se prezenteze la Preasf. Domn. Episcop diecezan, spre a-le da voie să reflecteze la parohia din chestie.

Dat în ședința comitetului parohial gr. ort. rom. din *Târgoviște* la 3/16 Maiu 1920.

Vasilie Laichici m. p. *Tripon Ursu m. p.*
not. adhoc. pres. com.

Vasilie Laichici m. p., *Petru Godeanu m. p.*, *Dimitrie Seleac m. p.*, *Toma Pea m. p.*, *Ioan Lugojan m. p.*, *Moisi Savu m. p.*, *Ioan Pesa m. p.*, *Petru Laichici m. p.*, *Dimitrie Fracescu m. p.*

Pentru copie:

Nicolae Ardelean,
paroh. administrator.

PARTEA OFICIALĂ.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din *Moșnița*, protopopiatul *Timișoara*, jud. *Timiș*, se publică concurs în termen de 30 zile dela prima publicare în „*Biserica și Școala*“.

Venitele sunt:

1. Salar dela epitropia culturală 1200 cor. anual.
2. Cvartir constător din 2 odăi, 1 culină, 1 cămară și grădină.
3. Pentru acoperirea salariului dela suma de 1200 cor. în sus se va cere ajutor dela stat.
4. Conferința învățătoarească 20 cor.
5. Scripturistica 20 cor.

Sala dela învățământ o va curăți și iniătri biserică, iar cvartirul învățătoresc învățătorul.

Alesul e deobligat să conducă strana.

Reflectanții sunt poftiți a-și înainta la Oficiul protopopesc în terminul fixat rugările

adresate Comitetului par. din *Moșnița* cu documentele recerute, și a se preinta într-una din Dumineci în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în cânt și tipic.

Din ședința comitetului parohial ținută în 8/21 Noemvrie 1919.

Ioan Ilioviciu, m. p. *Ioan Surdu,*
par. pres. comit. not. comit. par.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea* protopop. inspector școlar.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. I. *Dieci* protopresbiteratul *Buteni*, să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „*Biserica și Școala*“.

Emolumentele sunt: 1. Sesia parohială de 40 jughere. 2. 2 grădini parohiale. 3. Casă parohială cu 4 odăi și aparținătoare. 4. Birul și stolele legale. 5. Întregirea dela stat pentru care parohia nu garantează. Dările publice le va solvi alesul. Parohia fiind de cl. I, de la reflectanți să pretinde cvalificație de el. I.

Reflectanții sunt poftiți ca răcursele, ajustate conform Regulamentului și adresate com. par. din *Dieci* să le subștearnă of. protopresbiterat din *Buteni* având până la terminul regulamentar a să prezenta în sf. biserică din *Dieci*, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie. Concurenții din alta dieceză au să dovedească consentimentul Consistorului și respective a Episcopului diecezan de a putea reflecta la această parohie.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu *F. Roxin*, protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei *Comeat* cu fiiliile *Bogda* și *Sintar* protopresbiteratul *Lipovei* devenită vacantă prin decedarea parohului *Vasilie Spân*, în conformitate cu concluzul *Ven. Consistor* de sub Nr. 779/920. prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficios „*Biserica și Școala*“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Casă parohială cu intravilan de 800 st.
2. Jumătate sesiune parohială constătoare din 16 jughere catastrale.
3. Birul legal.
4. Stolele legale.
5. Eventuala întregire dela stat.

Alesul are să supoarte toate dările publice și să catehizeze la școala confesională fără altă remunerațiune.

Parohia e de clasa III. deci reflectanții au să dovedească că posed asemenea cvalificațiune, iar recursele ajustate cu documentele recerute în original precum și cu atestat despre serviciul prestat până aci și adresate Comitetului parohial gr. ort. rom. din *Comeat* să le subștearnă P. On. oficiu protopopesc gr. ort. rom. din *Lipova*, îndatorați fiind a se prezenta în Sf. biserică din loc în cutare Duminecă ori sărbătoare pe lângă observarea strictă acelor dispuse prin §. 33 din Regulamentul pentru parohii spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie, dar numai după ce vor dovedi protopresbiterului tractual că posed cvalificațiunea prescristă, iar cei din altă dieceză, că au înalta incuviințarea P. S. Sale Domnului Episcop diecezan de a putea reflecta la aceea parohie.

Comeat, din ședința Comitetului parohial gr. ort. rom. ținută la 23 Octomvrie (5 Noemvrie) 1918.

În conțelegere cu *Fabriciu Manuilă* protopresbiter tractual.

—□—

3—3

Duplicat.

Cornel Minda, născut la 26 sept. 1895 în comuna *Macedonia*, județul *Torontal*, pierzându-și diploma de învățător eliberată la 12/25 Iunie 1915, sub Nr. 14 P. M. 1914—15, i-s'a estradat cu datul de 5/18 Mai 1919—20, Nr. 262 P. 1919—20 duplicat prin ce originalului se declară de anulat.

Direcțiunea instit. ped. teol.
ort. rom. din Arad.

Cenzurat: *Alexandru T. Stamatiad*.

Redactor responsabil: *Dr. Teodor Botiș*, profesor.